

γανισμούς, ἐν ἐνὶ δὲ μόνῳ γραμμαρίῳ χρώματος κηπαίου ἀνεῦρον πλείονας τῶν 140.000. Ἐκ τῶν ἔρευνῶν τούτων ἐπιβεβαιούται τὸ γεγονός ὅτι πρὸς διατήρησιν τοῦ κρέατος καὶ ἄλλων θρεπτικῶν οὐσιῶν ἀπαιτοῦνται θερμοκρασίαι πολὺ χαμηλότεραι τῆς τοῦ 0°.

Ὁ δὲ κ. Gohig παρατήρησε τὴν ἀντοχὴν τῶν μικροβίων εἰς ὑψηλὰς θερμοκρασίας, χρησιμοποιοῦν εἰς τὰς μελέτας αὐτοῦ χῶμα κηπαίων. Ἐκ τῶν μελετῶν αὐτοῦ τούτων συνεπέρανε ὅτι εἶδη τινὰ μικρο-οργανισμῶν ἀναπτύσσονται καὶ εἰς θερμοκρασίαν 60° K., τινὰ δὲ ἀντέχουσι καὶ εἰς θερμοκρασίαν 70°, ἐνφ' τὰ πλεῖστα τούτων παύουσιν ἀναπτυσσόμενα ὁλοσχερῶς εἰς θερμοκρασίαν κατωτέραν τῶν 50°, τινὰ δὲ τούτων ἀπῆλθον πρὸς τοῦτο θερμοκρασίαν κυμαινομένην μεναζὺ 540 καὶ 680 K.

Κατὰ τὴν Economista τὰ διαθέσιμα πρὸς ἐξαγωγὴν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1892—1893, ὡς καὶ τὰ ἐξαχθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1891—92, ποσὰ τοῦ σίτου εἰς ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων, τοῦ ἔτους λογιζομένου ἀπὸ αὐγούστου εἰς αὐγούστον, εἶνε τὰ ἑξῆς :

|                                                       | Ποσὶ<br>ἐξαχθέντα<br>κατὰ τὸ 1891—92 | Ποσὶ<br>διαθέσιμα πρὸς<br>ἐξαγωγὴν<br>κατὰ τὸ 1892—93 |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| Ἡνωμένα πολιτεῖαι καὶ Καναδᾶς.                        | 82,5                                 | 57,8                                                  |
| Ρωσία . . . . .                                       | 15,5                                 | 24,0                                                  |
| Ρουμανία, Βουλγαρία, Τουρκία<br>καὶ Σερβία . . . . .  | 15,5                                 | 18,3                                                  |
| Αὐστρουγγαρία . . . . .                               | 1,7                                  | 3,0                                                   |
| Ἰνδία καὶ Περσία . . . . .                            | 19,0                                 | 11,3                                                  |
| Ἀλγερία, Τυνησία καὶ Αἴγυπτος .                       | 3,5                                  | 2,1                                                   |
| Χιλή, Ἀργεντινὴ Δημοκρατία καὶ<br>Αὐστραλία . . . . . | 7,7                                  | 7,7                                                   |
| Τὸ ὅλον                                               | 145,4                                | 124,2                                                 |

Τὰ πρὸς ἐξαγωγὴν λοιπὸν διαθέσιμα εἶνε κατὰ 21 περίπου ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων ὀλιγώτερα τῶν ἐξαχθέντων τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ προβλεπόμεναι αἰτήσεις διὰ τὸ ἔτος 1892—93, ὡς καὶ αἱ βεβαιωθείσαι αἰτήσεις διὰ τὸ ἔτος 1891—92 εἶνε αἱ ἑξῆς :

|                                 | Αἰτήσεις<br>βεβαιωθείσαι<br>κατὰ τὸ 1891—92 | Αἰτήσεις<br>προβλεπόμεναι<br>διὰ τὸ 1892—93 |
|---------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Ἡνωμένον βασίλειον . . . . .    | 64,0                                        | 55,5                                        |
| Γαλλία . . . . .                | 35,2                                        | 12,7                                        |
| Βέλγιον, Γερμανία καὶ Ὁλλανδία. | 32,4                                        | 20,4                                        |
| Ἰταλία . . . . .                | 4,9                                         | 11,3                                        |
| Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία . . . .  | 2,1                                         | 4,2                                         |
| Ἑλβετία καὶ Ἑλλάς . . . . .     | 4,9                                         | 5,6                                         |
| Σκανδιναυία . . . . .           | 1,8                                         | 1,4                                         |
| Αὐτικαὶ Ἰνδία, Σινική, Βρασίλια | 6,3                                         | 7,0                                         |
| Τὸ ὅλον                         | 151,6                                       | 118,1                                       |

Τὰ πρὸς ἐξαγωγὴν λοιπὸν διαθέσιμα ποσὰ τοῦ σίτου θὰ εἶνε κατὰ 10 περίπου ἑκατομμ. ἑκατολίτρων περισσώτερα τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὰς προβλεπομένας ἀνάγκας τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Η. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

## ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΛΗ.—Ἑλληνικὸν θέατρον. —ΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.—Οὐ Vertham λυρικὸν δράμα ἐν τρισὶ πράξεσι καὶ τίττατος εἰς δύο κατὰ Goethe, ἐπὶ τῶν κ.κ. Edouard Blau Millot καὶ George Haumann, μέλος τοῦ κ. J. Massenet.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἀνέπνευσε κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα, τοῦ καιροῦ βελτιωθέντος πῶς. Ἐδιδάχθη δὲ ἐν ἄλλοις καὶ τι ἔργον πρωτότυπον, ἐπιγραφόμενον Τὰ Μπεμπέ. Ὁ ποιητὴς τῆς ἐμμέτρου κωμικῆς σκηνῆς ταύτης, ὡς ἐπιγράφει αὐτὰ κ. Κοτσελοπούλος, χάριεν καὶ παιδικὴν ἀφέλειαν ἀποπνεόν ἔργον συνέθετο καὶ ἔργον αἰθούσης, διότι ἐστὶ διάλογος ὑπὸ δύο προσώπων διεξαγόμενος, ὧν τὸ μὲν ἄρρεν, πρόσθετον, τὸ δὲ θῆλυ, ἐτῶν τριωνκαίδεκα. Ἐκ τούτων σαφῶς προκύπτει ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο ἔργον, ὅπερ προαιρούμεθα, τῆς χάριτος αὐτοῦ ἔνεκα, πολλῶν μειζόνων καὶ ἀξιώσεως φιλολογικῆς προβαλλόντων, καίπερ γυνῶν ὄντων τοιούτων, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιτυχίας στεφθεῖσαν ἐν Παρισίοις εἰδυλῆσιν κωμῶδιαν (vaudeville) *Bébé*, τῶν Hennequin καὶ Najac, ἥτις ἐν μόνῳ τῷ Γυμνασίῳ διακοσιᾶκις καὶ πλέον ἐδιδάχθη. Τοῦ ἔργου τοῦ κ. Κοτσελοπούλου ἡ ὑπόθεσις τοιαύτη ἐστίν·

Ὁ Κοκὸς καὶ ἡ Κική, τὰ μόνα πρόσωπα τοῦ παιγνίου τοῦ κ. Κοτσελοπούλου, διαλέγονται περὶ τῶν παιδαγωγῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐρώτων αὐτῶν, καταλήγουσι δὲ καὶ αὐτὰ ἀπομιμούμενα αὐτὰς καὶ ἐκδηλοῦντα τὴν ἀγάπην αὐτῶν, ὅτε εἰσέρχονται ἑκατέρωθεν τῆς σκηνῆς αἱ γκουβερνάνται των, αἵτινες διαχωρίζουσι τὰ παιδιά, λαμβάνουσιν αὐτὰ ἀπὸ τῶν ὧτων καὶ λέγουσιν ὁμοῦ·

«Γιὰ τῆς ἀγάπης τοὺς καίμους εἶσθε μικρὰ ἀκόμα».

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἐν τῷ Βέρδῃ ἦν λαμπρά. Ὁ τὸν Κοκὸν ὑποκρινάμενος εὖελπις ὑποκριτὴς κ. Κουρῆς παρουσίασεν ἡμῖν λίαν καλὸν πρόσθετον, ἔχοντα τὴν παιδικὴν ἀφέλειαν, καίπερ, προκειμένου περὶ τοῦ προσώπου τούτου, νομίζομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς λίαν ἀφελῆ παρουσιάζει δεκατετραετῇ νεανίαν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τοσοῦτον παιδικὸν ἐν τῇ ἐνεστώσῃ ἐποχῇ οὐδόλως ὑπάρχει, οἱ νεανίσκοι τῆς ἡλικίας ταύτης γινώσκουσι πλείονα, κἂν ἔτι ἀποκεκλεισμένοι ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Τὴν Κικήν ὑπεδύσατο ἡ δεσποινὴς Σμαράγδα Βερώνη, ἥτις διέπλανε χαριεστάτην κορασίδα, μετὰ παιδικῆς ζωηρότητος καὶ ἀφελείας ἐν τε τῇ κινήσει καὶ τῇ στάσει, ἐπιτυχῆς δ' ἦν καὶ ἡ ἀμφίδειξις αὐτῆς καὶ ἡ παιδικὴ κόμωσις.

Υ. Γ. Τῇ πέμπτῃ, ἐπὶ τῇ τιμητικῇ ἐσπερίδι τοῦ θιασάρχου κ. Δ. Ἀλεξιάδου ὑπὸ μὲν τῆς δεσποινίδος Αἰκατερίνης Βερώνης ἐψάλη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν ὁ αὐτοκρατορικὸς ὕμνος Χαμν διέ, ἐδιδάχθησαν δὲ ἐπιτυχῶς ὁ Γέρω Μαρτὴν καὶ ἡ ἄρτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ πρεσβείᾳ ἐκτελεσθεῖσα κωμῶδια Ὁ θάνατος τοῦ Περικλέους, μονόπρακτος μὲν, ἀλλ' ἀρκούντως μακρά. Ἡ κωμῶδια αὕτη καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς καὶ φιλολογικῆς ζητήσεως, εἰ ὁ θάνατος τοῦ Περικλέους ἐδῶκεν

ἢ ὠφέλησε τὴν Ἑλλάδα, ἐνέχει σκηνάς τινας καλὰς, ἐστὶν ὅμως μονότονος.

Ἡ ἐκτέλεσις ἐν τῷ συνόλῳ ὑπῆρξεν ἐπιτυχής.

Γνωστόν ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας ποιητοῦ Goethe, ὅπερ ἐπιγραφὴν φέρει *Werther* καὶ ὅπερ ποιηθὲν μετὰ τὸ *Goetz de Berlichingen*, δι' οὗ οἱ μέγιστοι κριτικοὶ τῆς Γερμανίας τότε, ὁ Lessing καὶ ὁ Wieland διέκρινον τὸν μέλλοντα μεγαλοφυῆ ποιητὴν τοῦ *Faust*, ἐγένετο τὸ πρῶτον ἔργον δι' οὗ ὁ νεαρὸς ποιητὴς ἐγνώσθη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην πᾶσαν· διότι ὁ *Werther* δημοσιευθεὶς τῷ 1774 μετεφράσθη εἰς τὴν γαλλικὴν μὲν κατὰ τὸ 1776—77, εἰς τὴν ἀγγλικὴν δὲ τῷ 1779, εἰς τὴν ἰταλικὴν τῷ 1781—82, εἰς τὴν ῥωσικὴν τῷ 1788, εἰς τὴν σουηδικὴν τῷ 1789 καὶ εἰς τὴν ἰσπανικὴν τῷ 1804. Ἀγνοοῦμεν εἰ καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετεφράσθη ποτὲ ἢ μυθιστορία αὕτη, καίτοι ὠραιότατον θὰ ἦτο καὶ τερπνότατον ἀνάγνωσμα. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ἔργου τούτου, ὅπερ πολλὰς καὶ μακρὰς προῦκάλεσε πάντοτε ζητήσεις καὶ ἐν ᾧ ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ μεγάλου ποιητοῦ εἰς ἱκονίζεται, οὐχὶ κυρίως ὁ λόγος ἐνταῦθα. Ἀλλὰ περὶ ἔργου τοῦθεάτρου, ὅπερ ἄρτι ἐν τῷ Κωμικῷ-Μελοδράματι (*Opéra-Comique*) τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη καὶ περὶ οὗ μέγας γίνεται λόγος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἀλλαχοῦ, μετνηχθὲν δὲ ἀμέσως καὶ ἐδιδάχθη καὶ ἐν τῷ ἐν Βρυξέλλαις θεάτρῳ Monnaie. Ὡμιλήσαμεν δὲ περὶ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Goethe, διότι ὁ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου ἀναβιβάσθεις *Werther* ἐπὶ ἐκείνου ἐρείδεται, καίπερ ἐν πολλοῖς ἐκείνου ὑπολείπόμενος. Αὐτοὶ οἱ ποιηταὶ τῶν ἐπὶ τῷ λυρικοῦ δράματος ἀνωμολόγησαν τὴν διαφοράν, σημειώσαντες ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν ἐστὶ μεταφορὰ εἰς τὴν σκηνὴν καὶ οὐχὶ πιστὴ ἀντιγραφὴ τοῦ βιβλίου τοῦ Goethe. Ὁ *Werther* οὐχὶ τὸ πρῶτον ἀναβιβάσθαι νῦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξετελέσθη ἐν Βιέννῃ, ὅτε περὶ αὐτοῦ πολὺς ἐγένετο λόγος. Περὶ δὲ τοῦ μελοποιοῦ καὶ γνωστοῦ συνθέτου κ. Massenet ὁ κ. Reyer, ἔγραψεν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» τάδε: «ὁ Massenet ἔχει πλέον τοῦ ἐξ ἰδιοφυίας μουσικοῦ, διότι εἶνε ἐργάτης ἀκαταπόνητος, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ φήμη ἢ ἡ περιουσία ἐπῆλθον αὐτῷ κοιμωμένῳ. Τῇ βαθεῖα γνώσει τῆς τέχνης αὐτοῦ συνάπτει ὄντως ἑκτακτον εὐχέρεϊαν καὶ, τῇ εὐδοκίᾳ τῶν θεῶν, οὐδεμίαν ἀνάγκη ὅπως διζέπικαλεσθῇ τὴν οἰκίαν αὐτῷ Μοῦσαν ἵνα παραστήσῃ κλίνην πρὸ αὐτοῦ». Συγκεκριμμένων δὲ τοῦ *Temps* κριτικὸς κ. J. Weber ὅσα ἔγραψε περὶ τοῦ ἔργου, εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκφράζεται καὶ καταλήγει λέγων: «Λείπεται μοι εὐχασθαι ὅπως τὸ δημοῖον, ἀλλάσσον τὴν συνήθη αὐτῷ ἀρχὴν, εἴπῃ: Ἀδιάφορον μοι εἶνε τὸ δρᾶμα καὶ ὁ *Werther* ἀκούω τὴν μουσικὴν». Ἐποινάμεθα λόγον περὶ τοῦ μελοδράματος τοῦ Massenet ἐνταῦθα, καίπερ μὴ ἀναγομένου εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον, διότι τοῦτο, ὡς εἴπομεν, ἐγένετο τὸ κύριον θέαμα τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὸ θέατρον ἀσχολουμένων ἐν Εὐρώπῃ, παρατρέξαμεν δὲ πολλὰ, ἐλλείψει χώρου.

Ἐν τοῖς ἐν Παρισίοις θεάτροις, ἐν μὲν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ ἐπανελήφθη ἡ παλαιὰ κωμῳδία τοῦ Ἀλεξάνδρου Dumas ὁ *Père prodigue* καὶ τὸ λαμπρὸν

ἔργον τῶν Armand Silvestre καὶ Morand *Γριζελίς*, ἣν ὑποδύεται αὐθὺς ἡ χαρίεσσα δεσποινὶς Bartet, ἐν δὲ τῷ Ἐλευθέρῳ-θεάτρῳ (*Théâtre-Libre*) ἐδιδάχθη, κατὰ μετὰφρασιν ἐκ τοῦ σουηδικοῦ, τραγωδία τοῦ νέου σουηδοῦ δραματικοῦ ποιητοῦ Αὐγούστου Strindberg, ἐπιγραφομένη ἡ *Δεσποινὶς Ἰουλία* (*Mademoiselle Julie*) καὶ περὶ ἧς ἡ κριτικὴ οὐχὶ εὐνοϊκῶς ἀπεφάνθη.

**ΧΡΟΝΙΚΑ.**—Ἡ Πάττη ἐποίησατο ἔνκρξιν τῶν παραστάσεων αὐτῆς ἐν τῷ ἐπιφανεῖ τῆς Σκάλας θεάτρῳ διὰ τῆς *Traviata*. Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην παρῆν καὶ ὁ Βέρδης.

—Τὸ Βασιλικὸν-Θέατρον (*Théâtre-Royal*) τῆς Μαδρίτης ἔκλεισε τὰς θύρας αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ ἐξῆς παραδόξου γεγονότος. Τὸν φωτισμὸν τοῦ θεάτρου ἤττήσαντο δύο ἡλεκτρικαὶ ἐταιρεῖαι, ἐξ ὧν ἡ μία, ὡς εἰκὸς, ἐπέτυχεν. Ἡ ἐπιτυχούσα ἐνέργει ὅπως οἱ ὑποκριταὶ τοῦ θεάτρου χειροκροῶνται καθ' ἐκάστην ἐσπέραν, ἀλλ' ἡ ἀντίπαλος ἀποτυχούσα ἐνέργει ὅπως συρίζονται. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ τελευταία διέθετε πλεονεξία πρὸς τοῦτο μέγα, διότι πάντες οἱ ὑποκριταὶ ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐσυρίχθησαν, τοῦτου ἕνεκα ἐπῆλθεν ἡ ἀραίωσις τοῦ ἰκροατηρίου, ὁ μαρσμός καὶ ἐπὶ τέλους τὸ κλείσιμον. Ὁμολογουμένως τοῦτο οὐδαμῶς δύναται νὰ παράγῃ καλὴν ἰδέαν περὶ τοῦ δημοσίου τῆς ἰσπανικῆς πρωτεύουσας, τῆς χώρας τῆς ἰσπανικῆς δραματικῆς ποιήσεως.

—Τὸ παρισινὸν *Figaro* δημοσιεύει ἀνταπόκρισιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δι' ἧς πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν τέλει προτείνεται ὅπως ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις διὰ χρηργίας ὑποστηρίξῃ τὸ γαλλικὸν θέατρον ἐν Κωνσταντινουπόλει.

—Ἐν Παρισίοις καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Εὐρώπης πρὸ τῆς δημοσῆς διδασκαλίας ἔργον ἐν τινὶ θεάτρῳ γίνονται αἱ λεγόμεναι γενεαὶ καὶ δοκιμαίαι (*répétitions générales*), εἰς ἃς προσκαλοῦνται οἱ κριτικοὶ καὶ οἱ περὶ τὸ θέατρον ἀσχολούμενοι. Τοιοῦτόν τι γίγνεται καὶ ἐν Βιέννῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ *Rantzau* τοῦ Mascagni, ἥτις ἄρτι ἐγένετο οὐχὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας κατὰ τινὰ φύλιν, ἡ διεύθυνσις τοῦ Μελοδράματος κατήγγησε τὴν δημοσιότητα (*publicité*) τῶν γενικῶν δοκιμῶν, ἕνεκα διαφόρων ἀτόπων κατ' αὐτὰς ἐπισυμβαίνοντων.

—Ἀπεβίωσε μία τῶν μᾶλλον ἐξόχων αἰδῶν τῆς Ἀγγλίας ἡ Frances Anne Kemble. Ὑπεδύετο ἰδίᾳ τὰ γυναικεῖα πρόσωπα τοῦ Shakespeare καὶ ἀπ' αὐτῶν κατήρξατο τοῦ σταδίου αὐτῆς, ὑποδυσμένη τὸ πρόσωπον τῆς Ἰουλιέττης κατὰ τὸ 1829 ἐν τῷ θεάτρῳ Covent-Garden, ὅπερ διηρθύνετο ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἡ Kemble ἦν καὶ συγγραφεὺς καταλείπει δὲ πολλὰ φιλολογικὰ ἔργα, ποιήματα, ἀναμνήσεις ταξιδίων, πέντε τόμους ὑπομνημάτων καὶ σημειώσεων ἐπὶ τοῦ μεγάλου τῆς Ἀγγλίας τραγικοῦ. Κατὰ τὸ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔγραψε καὶ τραγωδίαν ἐπιγραφομένην *Φραγκίσκος Α'* ἐδημοσίευσεν δὲ μεταφράσεις τῶν δραμάτων τοῦ Schiller. Ἦν συνδεμένη μετὰ τῶν πλείστων καλλιτεχνικῶν, φιλολογικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπισημοτήτων τῆς Ἀγγλίας καὶ βαθεῶς ἐτιμαζτο παρὰ τῇ ὑψηλῇ κοινωνίᾳ τοῦ Λονδίνου.

— Ἐν δὲ Γαλλίᾳ ἀπεβίωσεν ὁ διακεκριμένος δραματικὸς ὑποκριτὴς Domaine, ὅστις εἶδε μὲν εὐτυχεῖς ἡμέρας παίζων ἐν τοῖς παρισινοῖς θεάτροις, ἀλλ' ἐν-κα ἐλαττώματος τῆς φωνῆς ὑστερούσης ἐν τῇ articulation ἠναγκάσθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ παίζῃ ἐν τοῖς ἐπαρχιακοῖς θεάτροις. Μία ἔτι ἀπόδειξις, καὶ ἀπόδειξις μεγίστη, τῆς σημασίας, ἣτις ἀποδίδεται εἰς τὴν καθαρὰν φωνήν, χρῆμα δ' ὀλίγοι τῶν ἡμετέρων κέκτῃνται ὑποκριτῶν, καίπερ εὐχόμενων εἶναι τῶν κρατίστων.

— Τὸ 1891 ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Revue d'Art dramatique* σειρά ἄρθρων «περὶ τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ θεάτρου (Le Théâtre moderne grec)» ὑπὸ Γεωργίου Bourdon, ὅστις τότε, ἐὰν μὴ ἀπατώμεθα, διέτριβεν ἐν Ἀθήναις. Ἡ σειρά αὕτη τῶν ἄρθρων ἐξεδόθη ἄρτι εἰς ἴδιον βιβλίον.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

## ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα ὑπεχώρησαν κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην πρὸ ἐτέρων, ἅπερ, διεθνῇ φέροντα χαρακτῆρα, προὐκάλεσαν ἀνταλλαγὴν σκέψεων ἐνίων τῶν ἰσχυροτέρων εὐρωπαϊκῶν ἀνακτοδουλίων. Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι τὸ αἰγυπτιακὸν καὶ τὸ μαροκινόν, δικαίως δὲ ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος μακρὰ ἐδημοσίευσεν ἄρθρα περὶ ἀμφοτέρων τούτων, ὥς οὐ μικρὰν κεκτημένων σημασίαν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικῆς. Ὑπὸ τὴν πρώτῃν ἐποψίν παρετηρήθη ταυτότης ἐνεργειῶν Γαλλίας καὶ Ρωσίας, διαμαρτυρηθεῖσάν δεδόντως διὰ τῶν παρὰ τῇ ἀνάσσει Βικτωρίᾳ ἀντιπροσώπων αὐτῶν καὶ ὑπομνησάσάν τας πανδημῶς δοθείσας ὑποσχέσεις περὶ ἀποδόσεως τῆς Ἀφρικῆς εἰς τοὺς Ἀφρικανούς καὶ περὶ ἀνακλήσεως τῶν ἐκπατρισθέντων ἐρυθροχιτώνων ἀνδρῶν ἀλλ' ἢ θαλασσοκράτωρ Ἀλβιδῶν οὐ βούλεται συνιέναι, καθ' ἣν μάλιστα ὥραν ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας σκοπεῖ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν μέσσην Ἀσίαν, ἥς, ἰσχυρὸς ἡγεμὼν οἷος ὁ ἐμίρης τῆς Βουχάρας ξενίζεται ἐν Πετρούπολει, καὶ νὰ περιστείλῃ διὰ παραπλησίον τίτλου τὴν αἰγλὴν τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ἰνδιῶν, ὁ δὲ εἰσληγὴς τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου τῆς Γαλλίας, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ναυτικοῦ τῆς χώρας αὐτοῦ, ἐξαίρει τὴν ἰσχύν τοῦ νοτίου στόλου, ὑπερβάλλοντος τὸν ἰταλικὸν κατὰ τε ποῖον καὶ ποσὸν καὶ ὑποδεικνύει τὴν ὑπερέχουσαν οὕτω τῆς Γαλλίας ἐν τῇ Μεσογείᾳ θέσιν, ἥς ἀντιστάθμισμα δύναται νὰ ἔχῃ ἢ μεγάλην Βρετανία μόνον διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν σπουδαίων καὶ ἐπικαίρων αὐτῆς σταθμῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ταύτῃ. Ἐλαχίστη ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης παρέγκλισις συνεπάγεται κατὰ τοὺς συμβούλους τῆς ἀνάσσης τὴν διακύβευσιν τῆς ἀσφαλείας τῆς εἰς Ἰνδικὴν ἀγοῦσης καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὑπερόχου τῆς Ἀγγλίας θέσεως ἐν τῇ χορείᾳ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, θέσεως, ἥς τὸ ἰσχυρότερον καὶ ἐρυνότερον προπύργιον ἔγκειται ἐν τῇ ἐξασφαλίσει τοῦ ἐν Ἀσίᾳ ἀποικιακοῦ ἀγγλικοῦ κράτους.

Ἀλλὰ καὶ τὸ μαροκινὸν ζήτημα δὲν στερεῖται

σπουδαιότητος ἕνεκα τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Μούλει Χασάν ἀντιζηλίας Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας. Πᾶσαι αὗται αἱ δυνάμεις περὶ πλείστου ποιοῦνται τὴν ἐν τῇ ἀφρικανικῇ αὐτοκρατορίᾳ θέσιν αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ αἱ δύο τελευταῖαι ἕνεκα τῶν παρακειμένων κτήσεων αὐτῶν, ὅπου ἡ κρατοῦσα τάξις ἀρκοῦντως ταράσσεται διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ὑπὸ τὸν Μούλει Χασάν φυλάρχων, οἵτινες μικρὸν ἀνέχονται τὴν ἐπικράτησιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ στοιχείου καὶ παντὶ ἀγωνίζονται σθένει νὰ ὑποσκελίσωσιν αὐτό. Ἐλέχθη μάλιστα ὅτι ἡ κυβερνήσις τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας ἐπειράθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ μαροκινὸν ζήτημα ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ καὶ νὰ παρεμβάλλῃ σημαντικὰς δυσχερείας τῷ Λόρδῳ Ρόσδερν, ὅστις, ἐπόμενος τῇ πολιτικῇ τῶν συντηρητικῶν, ἔγνω νὰ κωφεύῃ εἰς τὰς δοθείσας ὑποσχέσεις καὶ, ἀντὶ ἀνακλήσεως τῶν ἐκπατρισθέντων ἐρυθροχιτώνων, ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα προστάσιος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ στοιχείου· εὐνόητον ὅτι οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, μεγάλως δυσχεραίνεται ἡ τοῦ ὑπουργείου Γλάδστωνος θέσις ὑπὸ ἐξωτερικὴν ἐποψίν, τὸ δ' ἀντιστάθμισμα τῶν προβαλλομένων αὐτῷ δυσχερειῶν ἀνεύρηται ἐν μόνῃ τῇ παγίώσει τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπὸ ἐσωτερικὴν ἐποψίν, καθ' ἣν ὥραν μάλιστα, ἀρξαμένων τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ, σπουδαῖαι ἐπικεῖνται συζητήσεις περὶ τοῦ ἱρλανδικοῦ ζητήματος. Ὅκ. Γλάδστων, τρεπόμενος ἦν ἐτράπη πολιτεῖαν ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἐκεῖ ὑπουργικὴν κρίσιν καὶ τυχῶν ἱκανοποιήσεως ἐν Μαρόκῳ διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ σὶρ Ριδγούαν, προσεκλήσατο τὴν εὐνοίαν καὶ αὐτῶν τῶν πολέμιων, οἵτινες τὰ μέγιστα κήδονται τῆς ἀγγλικῆς ὑπολήψεως, κἂν ἔτι ἢ ὑπὸ τοιαύτῃν ἐποψίν δεικνυομένη μέριμνα ἀπάγῃ πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου· ἡ εὐνοία αὕτη αἰτιολογεῖ καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν κατὰ τοῦ κ. Γλάδστωνος φιλιππικῶν καὶ τὴν μετριοπαθεῖ ἐν γένει γλῶσσαν τῶν ὀργάνων τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος, ἅπερ, τῶς ἀφροῦς καὶ σίελον λύσεως ἐξεργεγόμενα κατὰ τοῦ ὑλοτόμου τοῦ Χάβαρδεν, ἐμμέσως πειρῶνται νὰ ἐπαινέσωσι τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ ἐν τοῖς εἰρημένους ζητήμασι καὶ νὰ διαπιστώσωσιν ὅτι ὁ κ. Γλάδστων ἥκιστα φαίνεται ἐπιλαθόμενος τῶν παραδόσεων τῆς ὑπερηφάνου Ἀλβιδῶνος. Μέγαν λοιπὸν ὑπὸ ἐσωτερικὴν ἐποψίν ὁ γηραιὸς τῆς ἀνάσσης πρωθυπουργὸς ἤρατο θρίαμβον, ὃν δύναται ν' ἀμαυρώσῃ μόνον τὸ ἱρλανδικὸν ζήτημα, ἐὰν οἱ παρνελλιστὰι ἐμμένωσιν εἰς τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ διασπάσωσιν οὕτω τὴν μικρὰν ἄλλως τε πλειονοψηφίαν τοῦ φιλελευθέρου ὑπουργείου. Οὐχ ἥττον καὶ τὸν κίνδυνον τοῦτον πειρᾶται νὰ παρακάμῃ ὁ ἡγέτης αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπ' ἀπειρον ἀναβολῆς τῆς τελικῆς συζητήσεως τοῦ περὶ ἱρλανδικῆς αὐτονομίας νομοσχεδίου ἢ καὶ διὰ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ, ὅτε καὶ κατ' ἀνάγκην ἐπέρχεται ἡ συνδιαλλαγὴ φιλελευθέρων τε καὶ ἐνωτικῶν φιλελευθέρων καὶ ὁ καταρτισμὸς ἰσχυρᾶς πλειοψηφίας τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, ἀνεξαρτήτως ἀποχωρήσεως, ἐναντίον τῶν συντηρητικῶν.

Μεθ' ὧν ὅμως τὴν ἰδιάζουσαν σημασίαν τοῦ τε αἰγυπτιακοῦ ζητήματος καὶ τοῦ μαροκινικοῦ καὶ τὰ στρατιωτικὰ δὲν ἀπέβαλον τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν,